

JUUBELID

HANS KÜÜTS – 70

20. detsembril 2002. a saab 70-aastaseks kauaaegne Jõgeva Sordiaretuse Instituudi direktor (1973–1999) ja teraviljade sordiaretaja (tegev käesoleva ajani) põllumajanduskandidaat (1968), teeneline teadlane (1974), riiklike preemiate laureaat (1987, 1999), EPMÜ professor (1992), Eesti Agronoomide Seltsi president, Teaduste Akadeemia akadeemik (1994) Hans Küüts.

Ta on sündinud Põlva maakonnas Suurmetsa külas talupidajate peres, õppinud Rasina 7-kl koolis, Tartu I Keskkoolis (lõpetas 1951) ja Eesti Põllumajanduse Akadeemias (diplom *cum laude* 1956). H. Küüts on töötanud kahes kohas: lühemat aega (1955–1958) endise Elva rajooni Erumäe kolhoosis agronoomina ja kogu ülejäänud osa elust kuni tänaseni Jõgeva Sordiaretuse Instituudis. Jõgeval alustas ta nooremteadurina (1958–1964), edutati siis aretusosakonna juhatajaks (1964–1973) ja 1973. aastal direktoriks. Ühena vähestest tookordsetest põllumajandusteadlastest pääses ta pikaajalisele stažeerimisele välismaale: aastatel 1969–1970 täiendas oma erialateadmisi Rootsis Svalövi Aretusinstituudis.

Hans Küüts on olnud edukas igal tööalal. Ta on osalenud paljude uute teraviljasortide loomisel ja on olnud samaaegselt edukas ka instituudi juhina. Ta on andnud oma panuse odrasortide 'Toomas', 'Esme', 'Miina', 'Liisa', 'Elo', 'Teele' ja 'Anni', kaerasortide 'Viku', 'Alo', 'Miku', 'Jaak' ja 'Villu' ning suvinisu sortide 'Helle' ja 'Meri' loomisel. Tema direktoriks oleku ajal ehitati Jõgevale aretustöök palju vajalikku: aretuskompleks koos kasvuhoonete ja kartulihoidlatega, väetise ja mürkkemikaalide hoidla, katsekuivatid koos tööruumidega katsetöölistele, remonditöökoda koos katsemasinate hoiuruumidega, rekonstrueeriti resistentsuslaboratoorium ja muid hooneid. Ta oli

nõudlik tellija nii projekteerijale kui ehitajale. Mitu loetletud hoonet oli esitatud ja ära märgitud aasta parima ehitise selgitamise vabariiklikul konkursil. H. Küütsi direktoriks oleku ajal kujunes Jõgeva Sordiaretuse Instituut üheks kõige paremini katsetehnikaga varustatud põllumajanduslikuks uurimisasutuseks mitte ainult Eestis, vaid kogu endises Nõukogude Liidus. Ta suutis hankida instituudile üle 40 välismaise katsemasina ja -seadme. Siin viidi läbi üleliidulisi õppepäevi kaasaegsete katsemasinatega tutvumiseks, siin asusid nende masinate tagavaraosade laod, siin olid välismaal väljaõppe saanud insenerid, kes sõitsid väljakutse peale teistesse vabariikidesse kohale ja remontisid seda keerukat tehnikat. H. Küütsi väga ettenägelik kaadripoliitika kindlustas Jõgeval teadlaskaadri ja sellega ka Sordiaretuse järjepidevuse säilimise – ikka oli iga eakama aretaja kõrval tööl mõni võimekas noorem mees või naine, kes omandas aastatega oskused ja vilumuse ning võis vajadusel kogu vastutuse sujuvalt enda kanda võtta.

H Küüts on üks neist vähestest eesti põllumajandusteadlastest, kes omab rahvusvahelist tuntust. Ta on Euroopa Sordiaretajate Ühingu (EUCARPIA) (1973. aastast), rahvusvahelise odra geneetika komitee (1981) ja Euroopa õlleodra konventsiooni liige, Rootsi Aretuskeskuse Svalöf-Weibull AB välisliige (aastast 1985), Soome Aretuskeskuse Boreal välisliige (aastast 1995). Teda on autasustatud N. I. Vavilovi mälestusmedaliga (1987).

Töökoorma vedamise kõrvalt on H. Küüts leidnud aega ka perekonna ja vaba aja harrastuste jaoks. Tema isahellitusi on tunda saanud neli last. Direktorina polnud ta mitte ainult sporti ja isetegevust soosiv asutuse juht, vaid lõi ka ise üritustel aktiivselt kaasa.

H. Küütsi panust põllumajandusteaduse edendamisel on hinnatud kahe riikliku teaduspreemiaga, ta on valitud akadeemikuks ja EPMÜ emeriitprofessoriks (1995), talle on omistatud V klassi Riigivapi orden (1997), Akadeemiline Põllumajanduse Selts on valinud ta oma auliikmeks (2000) ja omistanud preemia elutöö eest (2002).

Õnnitleme juubeli puhul!

Hans Küütsi varasemaid bibliograafilisi andmeid võib leida EE 5. köitest, Tln, 1990, lk 348 ja ajakirjast "Agraarteadus", 1992, nr 4, lk 337–338.

A. Bender